

Verksamhetsberättelse 2012

Arbets- och miljömedicin

Landstinget i Uppsala län

Landstinget
DALARNA

Landstinget
Gävleborg

Innehållsförteckning

Inledning	1
1. Verksamhetens inriktning	2
2. Personal	2
3. Ekonomi	2
4. Klinisk verksamhet	2
5. Undervisning och information	4
6. Forskning och utveckling	4

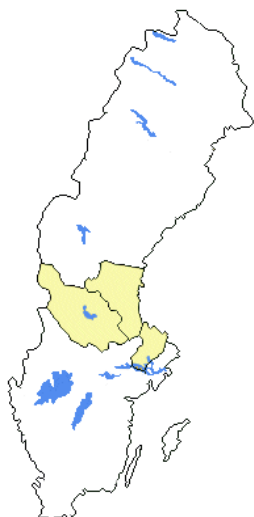
Bilaga 1	Personal
Bilaga 2	Publikationer
Bilaga 3	Projekt
Bilaga 4	Uppdrag
Bilaga 5	Verksamhetsberättelse för Arbetsrehab

Arbets- och miljömedicin (AMM 2012)

Arbets- och miljömedicin (AMM) vid Akademiska sjukhuset är landstingen i Dalarnas, Gävleborgs och Uppsala läns gemensamma resurs. Arbets- och miljömedicin utgör också en forskargrupp på Institutionen för medicinska vetenskaper vid Uppsala universitet. Dalarnas, Gävleborgs och Uppsala län utgör upptagningsområde för den arbetsmedicinska verksamheten. Den miljömedicinska verksamheten har olika åtaganden i de tre länen. Uppsala har ett större miljömedicinskt uppdrag placerat hos AMM medan Gävleborg och Dalarna har en mindre del av sin miljömedicinska service från AMM. Arbets- och miljömedicin är en egen administrativ enhet, med egen verksamhetschef och budget. Samverkansnämnden för Uppsala- och Örebroregionen fastlägger

årligen verksamhetens inriktning och omfattning. Det åligger sedan Arbets- och miljömedicin att genomföra verksamheten i enlighet med samverkansnämndens rekommendationer. Det finns en ledningsgrupp för verksamheten med två representanter från vardera av de tre landstingen.

I mars 2012 flyttade en ny avdelning till AMM ”Kompetenscentrum för arbetslivsinriktad rehabilitering – Arbetsrehab”. Denna avdelning är till största delen projektfinansierad, men har också direkta ekonomiska medel från Uppsala Läns Landsting. Därför har avdelningen egen budget och ett eget resultatansvar. Arbetsrehab har en egen verksamhetsberättelse (bilaga 3).

Här finns vi:

Besök: Ulleråkersvägen 40, Uppsala

Post: Arbets- och miljömedicin
Akademiska sjukhuset
751 85 Uppsala

Telefon: 018 - 611 36 42 - 43

Fax: 018 - 51 99 78

E-post: amm uppsala@akademiska.se

Hemsida: www.amm uppsala.se

1. Verksamhetens inriktning

Uppdrag

Arbets- och miljömedicins övergripande uppdrag är att utgöra ett kunskapscentrum och en expertfunktion för övriga aktörer i upptagningsområdet som arbetar med att förebygga sjukdom och dålig hälsa relaterat till arbetsliv och miljön inom- och utomhus.

Verksamheten är i grunden medicinskt orienterad och bedriver kvalificerad:

- riskbedömning
- riskkontroll
- patientutredning
- information
- utbildning

Vision

Verksamheten vid Arbets- och miljömedicin har som övergripande vision att bidra till

- ett samhälle där hälsan stärks i en god omgivnings- och inomhusmiljö
- en hållbar arbetshälsa hos individen, där arbetet främjar den goda hälsan och där dålig hälsa och sjukdom kan förebyggas.

2. Personal

Inom landstingsverksamheten har under 2012 totalt 27 personer varit anställda, inklusive två professorer, som delvis är finansierade av Uppsala Universitet, och en oavlönad adjungerad professor. Av de två ST-läkare som varit anställda vid avdelningen har en erhållit specialistbevis i Arbets- och miljömedicin under 2012. Vid avdelningen har sjukfrånvaron varit låg, totalt 3,75% av totala arbetstiden, varav 3,2% härrör från en långtidssjuk-skrivning som varit föremål för rehabiliteringsåtgärder. Medelåldern är 52 år, och flera pensionsavgångar blir aktuella de närmaste åren. För att nå en jämnare åldersfördelning är rekrytering av yngre medarbetare önskvärt. Män är underrepresenterat kön och utgör 40% av de anställda. Tabell över personal (bilaga 1).

3. Ekonomi

AMM finansieras via bidrag från de tre landstingen. Budgeten har under året varit i balans.

4. Klinisk verksamhet

Patientmottagning sker i Uppsala, Gävle och Falun. Under 2012 har 378 förstagångsbedömningar gjorts på AMM. 109 av dessa hos läkare, 78 hos yrkeshygieniker, 19 hos ergonom, 26 hos psykolog och 15 hos toxikolog. Till detta kommer ett antal gruppundersökningar av anställda, totalt ca 400 personer och individuella hälsosamtal med personal- och föräldrar angående framförallt inomhusmiljöproblem inom skola och omsorg (ungefär ett 100-tal). Handläggningstiden för individuella remisser har generellt sett understigit 2 månader. Samtliga patienter får en remissbekaftelse direkt efter remissrond på enheten och därefter en besökstid inom maximalt en månad från remissens ankomst. Flertalet kliniska frågeställningar innebär dock inte att patienten remitteras till AMM utan innebär gruppundersökningar eller bedömningar som besvaras per telefon, brevlades eller genom besök i den aktuella miljön.

Remitterade patienter kan ofta ses som 'signalfall' eller "toppen av ett isberg" indikerande ohälsa för hela arbetsplatsen, en viss bransch eller den omgivande miljön. Detta kan resultera i en utökad utredning av arbetsmiljö- eller miljöförhållanden kring den remitterade patienten och inbegriper då ett större antal personer i omgivningen. Exempel på detta är ett projekt som AMM startade under 2012 inom en relativt ny och växande bransch, sanerare inom byggsektorn. Ett par patienter, som remitterats till AMM, signalerade en rad problematiska exponeringar för asbest, kvarts, damm, buller, vibrationer, lösningsmedel, hårdplaster, olycksrisker och oklara anställningsförhållanden. AMM har gjort mätningar och kliniska undersökningar på ett 50-tal sanerare inom olika saneringsföretag som vi har identifierat. Insatserna är en viktig del i ett aktivt och förebyggande kliniskt arbetsmiljö- och miljöarbete. Det illustrerar också vikten av att följa med i utvecklingen för att kunna identifiera nya hälsorisker.

Under 2012 har AMM fortsatt att ha kontakter med primärvård och sjukhusmottagningar för att erbjuda en möjlighet för dessa att diskutera frågor kring miljö- och arbetsmiljö i patientutredningar. Detta för att tydliggöra Arbets- och miljömedicins roll som remissinstans och sprida kunskap inom sjuk- och hälsovården om vår verksamhet.

Arbetsmedicin

Den största patientgruppen som remitterats till AMM har besvär från luftvägarna av olika agens och miljöer. Allergier och överkänslighet dominerar. Medicinska kontroller i arbetslivet är också en väsentlig del av remisser och förfrågningar till AMM. Där har vi ett aktivt utbyte med Arbetsmiljöverket för tolkningar av regelverket och utförande av de medicinska kontrollerna. Det finns fortfarande ett behov att sprida kunskapen till arbetsgivare om skyldigheten att erbjuda de anställda läkarundersökningar för nattarbete, arbete med vibrationer, asbest, kvarts, syntetiska oorganiska fibrer, rök- och kemdykning, mast- och stolparbete. Därför har AMM under året anordnat 3 praktiskt inriktade veckokurser för läkare rörande medicinska kontroller i arbetslivet.

Utöver dessa kurser erbjuder AMM råd och utbildning för personal inom företagshälsovården för att utföra undersökningar av vibrationsexponerade samt lungfunktionsundersökningar. AMM har exempelvis deltagit i bedömningen av ett 20-tal vibrationsundersökningar från Försvarshälsan. AMM kan också erbjuda utökad undersökning med exempelvis vibrametri, för att undersöka neurologiska skador. Vidare har AMM tillsammans med företagshälsovården vid Vattenfall AB planerat utökade medicinska kontroller för anställda vid kärnkraftverk, som ska arbeta i syresänt miljö. AMM har hjälp till med att både utforma testbatterier och tolka resultaten för spirometri, arbets-ekg, syremättnads-mätning och laboratorieprover hos de anställda kärnkraftsarbetarna, totalt 350 personer. En fortsättning med kognitiva tester planeras via AMM under 2013. AMM har haft en speciell inriktning på arbetsmiljön för flygande personal och under 2012 har tre läkare genomgått flygmedicinsk utbildning för undersökning av piloter, kabinpersonal och flygledare.

Bedömning av arbetsförmåga är en väsentlig del i rehabiliteringskedjan och i ett aktivt arbete för att få människor tillbaka i arbete. Under det gångna året har AMM haft i uppdrag från Försäkringskassan att göra så kallade Teambaserade Medicinska Utredningar (TMU). Även kurser för andra som arbetar med arbetsförmågebedömningar och arbetslivsinriktad rehabilitering har givits under rubriken ”Krav och funktionsschema som ett instrument att bedöma arbetsförmåga”.

Miljömedicin

Området miljömedicin har fokus på hälsa och miljöfaktorer i omgivningsmiljön. Under 2012 har vi liksom tidigare hanterat enskilda ärenden för individer och grupper. I antal frågeställningar dominerar inomhusmiljö-problem och i samband med sådana ärenden har vi också upprepade gånger deltagit i träffar med allmänhet och brukare för att diskutera risker och svara på frågor om möjliga hälsoeffekter. Flera ärenden har också gällt mark som förorenats av tidigare verksamhet på platsen. AMM yttrar sig också vid miljöprövningar av tillståndsärenden, som bedöms enligt Miljöbalken.

Områden där vi bedrivit projekt har varit inomhusmiljö i skolor, daghem och bostäder inklusive äldreboenden. Projektet, som följer upp ohälsa hos befolkningen i områden som drabbades av radioaktivt nedfall från Tjernobylyolyckan 1986, har under året utökats med en doktorandtjänst. Hormonstörande kemikalier i omgivningsmiljön är ett annat område där AMM har en spetskompetens. Under året har forskningsresultat från AMM presenterats som indikerat samband mellan miljögifter som PCB, bekämpningsmedel, plastkemikalier och metaller och fetma, typ-2-diabetes, åderförkalkning samt stroke.

Allergenanalyser

Vid AMM finns sedan 2002 ett laboratorium för analys av allergen i miljön. Detta är en service som vi tillhandahåller vid patient- och miljöutredningar inom regionen, men vi säljer även analyser till kunder inom hela Sverige. Under året har vi fått 75 prover resulterande i 240 analyser. Laboratoriet används även för många forsknings- och utvecklingsprojekt.

5. Undervisning och information

Utbildning

AMM är ansvarig för en kurs på 22,5 poäng för företagsläkare och 7,5 poäng för huvudskyddsombud inom TCO. Tre kurser i Miljötoxikologi på 7,5 poäng har anordnats under året. En lungfunktionskurs för vårdpersonal har givits under året. Tre veckokurser för läkare om Medicinska kontroller i arbetslivet har givits under året i samarbete med Socialstyrelsen, Arbetsmiljöverket och Transportstyrelsen. AMM har deltagit i grundutbildningen för läkare på universitetet i kursen i arbets- och miljömedicin, vid folkhälsovetenskap och ekotoxikologi vid Uppsala universitet. Medarbetare vid AMM deltar i olika program vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Högskolan i Gävle, Karolinska Institutet, Stockholms universitet, Kungl. Tekniska Högskolan, Yrkesteknisk högskola Enköping samt olika kurser/vidareutbildning för yrkesverksamma. Sammantaget har anställda på AMM under året anordnat 12 veckokurser samt deltagit i ca 150 föreläsningar för totalt ca 7400 personer som åhörare. Exempel på målgrupper är vårdpersonal inom offentlig vård och företagshälsovård, miljö- och hälsoskyddsinspektörer, representanter för arbetsmarknadens parter, politiker och anställda inom skolan och vården, energirådgivare och skadeutredare inom fastighetssektorn, personaladministratörer, regeringstjänstemän, nationella politiker, arbetsledare inom Svenska Kyrkan, domare inom förvaltningsrätterna m.fl.

Information

Många av dagens och morgondagens hälsoproblem är kopplade till faktorer i vår omgivande miljö, såväl på arbetet som utanför. Enligt Hälso- och sjukvårdslagen har landstingen ett ansvar inte bara för att ge sjukvård, utan även för att verka för en god hälsa hos befolkningen. Arbets- och miljömedicinen är till sin natur förebyggande. Expertkunskap inom området utgör en viktig grund för olika aktörers verksamhet när det gäller rehabilitering och folkhälsoarbete. I det hälsofrämjande arbetet måste landstinget betona sin roll som kunskaps- och informationsspridare och samverka med

samhällets övriga aktörer såsom universitet/högskolor, myndigheter, organisationer, företag och grupper. Under åren 2010-2013 pågår ett treårigt nätverksprojekt för att främja kunskaps- och metodutveckling inom företagshälsovårdens område finansierat av Forskningsrådet för Arbetsliv och Socialvetenskap (FAS). Nätverket har en hemsida (www.fhv.nu), som administreras via AMM i Uppsala. Hemsidan är konstruerad framför allt för att komma till nytta inom företagshälsovården med lättillgänglig information om utbildningar, metoder, vetenskaplig litteratur mm. Dessutom erhöll AMM hösten 2012 projektmedel för att studera och utveckla arbetsmiljöarbete inom företagshälsovården.

Viktiga kanaler för att sprida information om utbildningar, kurser, seminarier, nya forskningsrön och som kunskapsstöd för andra aktörer inom områdena arbete, miljö och hälsa är vårt nyhetsblad "Arbete - Miljö - Medicin" och vår hemsida, www.ammuppsala.se som omarbetats och uppdaterats väsentligt under 2012.

6. Forskning och utveckling

AMM kan beskrivas som en kunskapsintensiv verksamhet där flertalet anställda deltar aktivt i olika forskning- och utvecklingsprojekt. Två disputationer har genomförts vid AMM under året:

- Bo Sahlberg, *Indoor Environment in Dwellings and Sick Building Syndrome (SBS)*
- Teresa Rodriguez Altamirando, *Environmental Pesticide Exposure and Neurobehavioral Effects among Children of Nicaraguan Agricultural Workers*.

Doktorander vid AMM:

- Monika Rönn har gjort sin halvtidskontroll under 2012. Hennes doktorandstudier handlar om hormonstörande miljögifter med fokus på fetma.
- Erik Lampa, studerar kopplingen mellan bisfenol-A och andra hormonstörande ämnen avseende fetma, diabetes, osteoporos och hjärtkärlsjukdom.
- Hassan Alinaghizadeh, studerar cancerförekomsten i områden drabbade av det radioaktiva nedfallet från Tjernobyl.
- Guihong Cai, studerar inomhusmiljöproblem i kinesiska skolor.

-Peter Palm, studerar metoder för bedömning av fysisk belastning i arbete.

-Eva Bergsten, studerar flyglastares arbetsmiljö.

-Magnus Helgesson, studerar arbete och hälsa bland immigranter.

Flera av AMMs medarbetare har varit aktiva som handledare, opponenter och i betygsnämnder vid svenska och internationella universitet. Professor Eva Vingård har varit huvudhandledare för doktoranden Bodil Heijbel som disputerade på Karolinska institutet med avhandlingen: *Return to work after long-term sick leave: barriers and facilitators*.

Publikationer under året framgår av bilaga 2.

Personal vid AMM år 2012**Bilaga 1**

Funktion	Antal (därav män)	Kommentarer
Professor/överläkare	3 (1)	Två deltidstjänster på 30% varav en tjänstledig för fackligt uppdrag.
Verksamhetschef/överläkare	1 (1)	
Överläkare	2 (0)	
Specialistläkare	2 (0)	Två deltider 40% och 20%.
ST-läkare	2 (0)	En färdig 2012. Den andra föräldralaedig.
Toxikolog	1 (0)	Tillika avdelningschef och bitr. vc
Biomedicinsk analytiker	1 (0)	
Hygieniker	4 (2)	
Psykolog	2 (0)	
Ergonom	2 (2)	En universitetsanställd
Läkarsekreterare	2 (0)	Två deltider 50% + 50%
Klinikassistent	1 (0)	
Statistiker	2 (2)	Delvis landsting, delvis universitet
Handläggare	2 (2)	Varav en finansierad av projektmedel
Summa	27 (10)	

Originalarbeten:

Kivimäki M, Nyberg ST, Batty GD, Fransson E, Heikkilä K, Alfredsson L, et al., (Westerholm P.) Job strain as a risk factor for coronary heart disease: a collaborative meta-analysis of individual participant data. *Lancet* 2012;380:1491-7.

Fransson E, Heikkilä K, Nyberg ST, Zins M, Westerlund H, Westerholm P et al. Job strain as a risk factor for leisure time physical inactivity: An individual-participant meta-analysis of up to 170000 men and women: The IPD-Work consortium. *Am J Epidemiol* 2012;176(12):1078-89

Knutsson A, Alfredsson L, Karlsson B, Akerstedt T, Fransson E, Westerholm P, Westerlund H. Breast cancer among shift workers: result of the WOLF longitudinal cohort study. *Scand J Work Environ Health* 2012 Sep 24 (Epub ahead of print)

Heikkilä K, Nyberg ST, Fransson E, Alfredsson L, De Bacquer D, Björner JB et al. (Westerholm P). Job strain and alcohol intake: a collaborative meta-analysis of individual-participant data from 140 000 men and women. *PLoS One* 2012;7(7):e40101

Heikkilä K, Nyberg ST, Fransson E, Alfredsson L, De Bacquer D, Björner JB et al. (Westerholm P). Job strain and tobacco smoking: an individual-participant data meta-analysis of 166130 adults in 15 European studies. *PLoS One* 2012;7(7):e35463

Fransson E, Nyberg ST, Heikkilä K, Alfredsson L, De Bacquer D, Batty GD et al (Westerholm P). Comparison of alternative versions of the job demand-control scales in 17 European cohort studies: The IPD-Work consortium. *BMC Public Health* 2012 Jan 20;12:62

Åkerstedt T, Nordin M, Alfredsson L, Westerholm P, Kecklund G. Predicting changes in sleep complaints from baseline values and changes in work demands, work control, and work preoccupation- the WOLF-project. *Sleep Med* 2012;13(1):73-80

Nyberg ST, Heikkilä K, Fransson E, Alfredsson L, De Bacquer D, Björner JB et al. (Westerholm P). Job strain in relation to body mass index: pooled analysis of 160000 adults from 13 cohort studies. *J Intern Med* 2012;272(1):65-73

Bakke JV, Wieslander G, Norback D, Moen BE. Eczema increases susceptibility to PM10 in office indoor environments. *Arch Environ Occup Health*. 2012;67(1):15-21

Zhao Z, Huang C, Zhang X, Xu F, Kan H, Song W, Wieslander G, Norback D. Fractional exhaled nitric oxide in Chinese children with asthma and allergies-A two-city study. *Respir Med*. 2012 Nov 27 (Epub ahead of print)

Moen BE, Wieslander G, Bakke JV, Norbäck D. Subjective health complaints and psychosocial work environment among university personnel. *Occup Med (Lond)*. 2012 Nov 8. [Epub ahead of print]

Rask-Andersen A. Asthma increase among farmers: a 12-year follow-up. *Ups J Med Sci*. 2011 Mar;116(1):60-71. doi: 10.3109/03009734.2010.503287. Epub 2010 Sep 3. PMID: 20812893.

Leander M, Lampa E, Janson C, Svärdsudd K, Uddenfeldt M, Rask-Andersen A. Determinants for a low health-related quality of life in asthmatics. *Ups J Med Sci*. 2012 Mar;117(1):57-66. doi: 10.3109/03009734.2011.638730. Epub 2011 Dec 27. PMID: 22200102 [PubMed - indexed for MEDLINE] Free PMC

Arsalani N, Fallahi-Khoshknab M, Josephson M, Lagerstrom M. Iranian nursing staff's self-reported general and mental health related to working conditions and family situation. *Int Nurs Rev*. 2012;59(3):416-23

Sahlberg B, Norbäck D, Wieslander G, Gislason T, Janson C. Onset of mucosal, dermal, and general symptoms in relation to biomarkers and exposures in the dwelling: a cohort study from 1992 to 2002. *Indoor Air*. 2012;22(4):331-8.

Rodriguez, Teresa, van Wendel de Joode, Berna, Lindh, Christian H. Rojas, Marianela Lundberg, Ingvar, Wesseling, Catharina. Assessment of long-term and recent pesticide exposure among rural school children in Nicaragua. *Occupational and Environmental Medicine*, 2012;6(2):119-125.

Rehfishch P, Anderson M, Berg P, Lampa E, Nordling Y, Svartengren M, Westberg H, Gunnarsson LG. Lung function and respiratory symptoms in hard metal workers exposed to cobalt. *J Occup Environ Med*. 2012;54(4):409-13.

Runeson-Broberg R, Norbäck D. Sick building syndrome (SBS) and sick house syndrome (SHS) in relation to psychosocial stress at work in the Swedish workforce. *Int Arch Occup Environ Health*. 2012 Nov 11. DOI 10.1007/s00420-012-0827-8.

Lind PM, Olsén L, Lind L. Elevated circulating levels of copper and nickel are found in elderly subjects with left ventricular hypertrophy. *Ecotoxicology and Environmental Safety* 2012;86:66–72.

Johansson B, Helgesson M, Lundberg I, Nordquist T, Leijon O, Lindberg P, Vingård E. Work and health among immigrants and native Swedes 1990--2008: a register-based study on hospitalization for common potentially work-related disorders, disability pension and mortality. *BMC Public Health*. 2012;12(1):845.

Heijbel B, Josephson M, Vingård E. Implementation of a rehabilitation model for employees on long-term sick leave in the public sector: Difficulties, counter-measures, and outcomes. *Work*. 2012 Sep 13 (Epub ahead of print)

Emdad R, Alipour A, Hagberg J, Jensen IB. The impact of bystanding to workplace bullying on symptoms of depression among women and men in industry in Sweden: an empirical and theoretical longitudinal study. *Int Arch Occup Environ Health*. 2012 Sept DOI 10.1007/s00420-012-0813-1. 2.

Rönn M, Kullberg J, Karlsson H, Berglund J, Malmberg F, Örberg J, Lind L, Ahlström H, Lind PM. Bisphenol A Exposure Increases Liver Fat in Juvenile Fructose-fed Fischer 344 Rats. *Toxicology*, September 2012 (in press).

Lindgren T, Runeson R, Wahlstedt K, Wieslander K, Dammström BG, Norbäck D. Digestive functional symptoms among commercial pilots in relation to diet, insomnia, and lifestyle factors. *Aviat Space Environ Med*. 2012;83(9):872-8.

Bröms K, Norbäck D, Sundelin C, Eriksson M, Svärdsudd K. A nationwide study of asthma incidence rate and its determinants in Swedish pre-school children. *Eur J Epidemiol*. 2012;27(9):695-703.

Bentayeb M, Simoni M, Baiz N, Norback D, Baldacci S, Maio S, Viegi G, Annesi-Maesano I; Adverse respiratory effects of outdoor air pollution in the elderly. Geriatric Study in Europe on Health Effects of Air Quality in Nursing Homes Group. *Int J Tuberc Lung Dis*. 2012;16(9):1149-61.

Ernstgård L, Norbäck D, Nordquist T, Wieslander G, Wålinder R, Johanson G. Acute effects of exposure to vapors of 3-methyl-1-butanol in humans. *Indoor Air*. 2012 Aug 8. doi: 10.1111/ina.12002.

Sahlberg B, Norbäck D, Wieslander G, Gislason T, Janson C. Onset of mucosal, dermal, and general symptoms in relation to biomarkers and exposures in the dwelling: a cohort study from 1992 to 2002. *Indoor Air*. 2012 Aug;22(4):331-8.

Zhang X, Sahlberg B, Wieslander G, Janson C, Gislason T, Norback D. Dampness and moulds in workplace buildings: associations with incidence and remission of sick building syndrome (SBS) and biomarkers of inflammation in a 10 year follow-up study. *Sci Total Environ*. 2012;430:75-81

Fandiño-Losada A, Forsell Y, Lundberg I. Demands, skill discretion, decision authority and social climate at work as determinants of major depression in a 3-year follow-up study. *Int Arch Occup Environ Health*. 2012 Jul 4 (Epub ahead of print).

Helgesson M, Johansson B, Nordqvist T, Lundberg I, Vingård, E. Unemployment at a young age and later sickness absence, disability pension and death in native Swedes and immigrants. *The European Journal of Public Health* Aug 2012; doi: 10.1093/eurpub/cks099.

Lee DH, Lind PM, Jacobs DR, Salihovic S, van Bavel B, Lind L. Background Exposure to Persistent Organic Pollutants Predicts Stroke in the Elderly. *Environmental International*, 2012 (47):115-120.

Roos V, Rönn M, Salihovic S, Lind L, Bert van Bavel, Kullberg J, Johansson L, Ahlström H, Lind PM. Circulating levels of persistent organic pollutants in relation to visceral and subcutaneous adipose tissue by abdominal MRI. *Obesity*, (In press). PMID: 22627916.

Lind PM, Zethelius B, Lind L. Circulating levels of phthalate metabolites are associated with prevalent diabetes in the elderly. *Diabetes Care*, 2012;35(7):1519-24.

Olsén L, Lind L, Lind PM. Associations between circulating levels of phthalates and bisphenol A and Coronary Risk in Elderly. *Ecotoxicol Environ Saf*. 2012;80:179-83.

Lundin A, Lundberg I, Allebeck P, Hemmingsson T. Unemployment and suicide in the Stockholm population: a register-based study on 771,068 men and women. *Public Health*. 2012 May;126(5):371-7.

Olsén L, Lind PM, Lind L. Gender differences for associations between circulating levels of metals and coronary risk in the elderly. *Int J Hyg Environ Health*. Volume 215, Issue 3, April 2012, Pages 411–417.

Lind PM, Roos V, Rönn M, Johansson L, Ahlström H, Kullberg J, Lind L. Serum concentrations of phthalate metabolites related to abdominal fat distribution two years later in elderly women. *Environ Health*. 2012;11(1):21.

Chen C-M, Thiering E, Doekes G, Zock J-P, Bakolis I, Norbäck Dan, Sunyer J, Villani S, Verlato G, Täubel M, Jarvis D, Heinrich J. Geographical variation and the determinants of domestic endotoxin levels in mattress dust in Europe. *Indoor Air*, 2012: 22(1)4-32

Malinovschi A, Janson C, Högman M, Rolla G, Torén K, Norbäck D, Olin AC. Bronchial responsiveness is related to increased exhaled NO (FE(NO)) in non-smokers and decreased FE(NO) in smokers. *PLoS One*. 2012;7(4):e35725.

Falkenberg A, Nyfjäll M, Hellgren C, Vingård E. Social support at work and leisure time and its association with self-rated health and sickness absence. *WORK* 2012;43(4)469-74.

Lampa E, Lind L, Bornefalk Hermansson A, Salihovic S, van Bavel B, Lind PM. An investigation of the co-variation in circulating levels of a large number of environmental contaminants. *Journal Of Exposure Science And Environmental Epidemiology*. In press Accepted 16th March 2012, PMID: 22692364.

Runeson R, Vingård E, Lampa E, Wahlstedt K. Health among Swedish employees and financial situation, education, and managerial responsibility: A longitudinal study. *Upsala Journal of Medical Sciences*. 2012. Early Online, 1–9.

Palmlöf L, Skillgate E, Alfredsson L, Vingård E, Magnusson C, Lundberg M, Holm LW. Does income matter for troublesome neck pain? A population-based study on risk and prognosis. *J Epidemiol Community Health*. 2012;66(11):1063-70.

Lindgren T, Runeson R, Wahlstedt K, Wieslander G, Dammström B-G, Norbäck D. Digestive Functional Symptoms Among Commercial Pilots in Relation to Diet, Insomnia, and Lifestyle Factors. *Aviat Space Environ Med*. 2012;83(9):872-7

Lind L, Monica Lind P. Can Persistent Organic Pollutants And Plastic-Associated Chemicals Cause Cardiovascular Disease? *J Intern Med*. 2012 Feb 28. doi: 10.1111/j.1365-2796.2012.02536.x.

Olivieri M, Zock JP, Accordini S, Heinrich J, Jarvis D, Künzli N, Antó JM, Norbäck D, Svanes C, Verlato G; Risk factors for new-onset cat sensitization among adults: a population-based international cohort study. Indoor Working Group of the European Community Respiratory Health Survey II. *J Allergy Clin Immunol*. 2012 Feb;129(2):420-5.

Salihovic S, Lampa E, Lindström G, Lind L, Lind PM, van Bavel B. Circulating levels of Persistent Organic Pollutants (POPs) among elderly men and women from Sweden: Results from the Prospective Investigation of the Vasculature in Uppsala Seniors (PIVUS). *Environ Int*. 2012;44:59-67.

Lind L, Monica Lind P. Can Persistent Organic Pollutants And Plastic-Associated Chemicals Cause Cardiovascular Disease? *J Intern Med*. 2012 Feb 28. doi: 10.1111/j.1365-2796.2012.02536.x.

Hultin H, Möller J, Alexanderson K, Johansson G, Lindholm C, Lundberg I, Hallqvist J. Low workload as a trigger of sick leave: results from a Swedish case-crossover study. *J Occup Environ Med*. 2012 Feb;54(2):202-9.

Rodríguez T, van Wendel de Joode B, Lindh CH, Rojas M, Lundberg I, Wesseling C. Assessment of long-term and recent pesticide exposure among rural school children in Nicaragua. *Occup Environ Med*. 2012 Feb;69(2):119-25.

Kjellberg K, Palm P, Josephson M. Development of an instrument for assessing workstyle in checkout cashier work (BASIK). *WORK* 2012;41:663-8.

Palm P, Johansson E, Kjellberg K, Josephson M. Differences in cashiers work technique regarding wrist movements when scanning groceries. *WORK* 2012;41:5436-8.

Lind T, Hu L, Lind PM, Sugars R, Andersson G, Jacobson A, Melhus H. Microarray Profiling of Diaphyseal Bone of Rats Suffering from Hypervitaminosis A. *Calcif Tissue Int*. 2012 Jan 4.

Olsén L, Lampa E, Birkholz DA, Lind L, Lind PM. Circulating levels of bisphenol A (BPA) and phthalates in an elderly population in Sweden, based on the Prospective Investigation of the Vasculature in Uppsala Seniors (PIVUS). *Ecotoxicol Environ Saf*. 2012 Jan;75(1):242-8.

Salihovic S, Mattioli L, Lindström G, Lind L, Monica Lind P, Bavel B. A rapid method for screening of the Stockholm Convention POPs in small amounts of human plasma using SPE and HRGC/HRMS. *Chemosphere*. 2012 Feb;86(7):747-53.

Bergman PN, Ahlberg G, Johansson G, Stoetzer U, Aborg C, Hallsten L, Lundberg I. Do job demands and job control affect problem-solving? *WORK* 2012;42(2):195-203.

Lee DH, Lind L, Jacobs DR Jr, Salihovic S, van Bavel B, Lind PM. Associations of persistent organic pollutants with abdominal obesity in the elderly: The Prospective Investigation of the Vasculature in Uppsala Seniors (PIVUS) study. *Environ Int.* 2012;40:170-8.

Norbäck D, Nordström K, Zhao Z. Carbon dioxide (CO₂) demand-controlled ventilation in university computer classrooms and possible effects on headache, fatigue and perceived indoor environment: an intervention study. *Int Arch Occup Environ Health.* 2012 Mar 16 (Epub ahead of print).

Laux, Timothy S. Bert, Philip J. Gonzalez, Marvin Unruh, Mark Aragon, Aurora Lacourt, Cecilia Torres Revalence of hypertension and associated risk factors in six nicaraguan communities. *Ethnicity & Disease*, 2012;22(129-135)

Pournik O, Ghalichi L, Tehrani Yazdi AR, Tabatabaee SM, Ghaffari M, Vingard E. Reliability and validity of Persian version of World Health Organization health and work performance questionnaire in Iranian health care workers. *Int J Occup Environ Med.* 2012 Jan;3(1):33-8.

Lind T, Hu L, Lind PM, Sugars R, Andersson G, Jacobson A, Melhus H. Microarray Profiling of Diaphyseal Bone of Rats Suffering from Hypervitaminosis A. *Calcif Tissue Int.* 2012 Jan 4 (Epub ahead of print).

Olsén L; Lampa E; Birkholz DA, Lind Land Lind P M. Circulating levels of bisphenol A (BPA) and phthalates in an elderly population in Sweden, based on the Prospective Investigation of the Vasculature in Uppsala Seniors (PIVUS). *Ecotoxicol Environ Saf.* 2012;75(1):242-8.

Avhandlingar

Rodríguez, Teresa. Environmental Pesticide Exposure and Neurobehavioral Effects among Children of Nicaraguan Agricultural Workers

Sahlberg, Bo. Indoor Environment in Dwellings and Sick Building Syndrome (SBS): Longitudinal Studies

Rapporter

Karin Engvall. D3. 1B Vilka problem och hinder ser yrkesarbetare som uppför "Lågenergihus"

En probleminventering (PDS) inom IEE projektet BUILD UP SKILLS (BUSS)
Rapport från Arbets- och miljömedicin nr [4/2012](#)

Birgitta Södergren, Fredrik Molin, Åsa Stöllman, Måns Waldenström, Eva Vingård
Balanserad kommunikation - en nyckel till produktivitet och hälsa? *En sammanfattning av resultat och lärdomar från ett forskningsprojekt.*
Rapport från Arbets- och miljömedicin nr [3/2012](#)

Kristina Gunnarsson, Arbets- och miljömedicin, Uppsala
Kirsten Olsen och Leigh-Ann Harris, Centre for Ergonomics, Occupational Safety and Health, Massey University, Palmerston North, Nya Zeeland
Workplace Safety Discount (WSD) - Erfarenheter från ett arbetsmiljöförbättrande program för mikroföretagare inom lantbruket på Nya Zeeland
Rapport från Arbets- och miljömedicin nr [2/2012](#)

Annika Hellström. Handledare: Robert Wålinder och Åsa Stöllman.
Hälsa och arbetsmiljö hos ekonomipersonal före och efter införandet av elektronisk fakturahantering
Projektarbete vid Uppsala Universitets företagsläkarutbildning år 2010/2011
Rapport från Arbets- och miljömedicin nr [1/2012](#)

Övriga publikationer

Johansson, Bo, Vingård, Eva, Kunskapsöversikt. Migration, arbetsmiljö och hälsa, [Rapport 2012:4](#), ISSN 1659-3171. Arbetsmiljöverket, 2012.

Lindberg, Per. Vingård, Eva. Kunskapsöversikt. Den goda arbetsmiljön och dess indikatorer. [Rapport 2012:7](#). ISSN 1650-3171. Arbetsmiljöverket, 2012.

Rask-Andersen, Anna. Hundra år med skyddsombud. Läkartidningen nr 20, 2012. Sid 1003.

Westerholm Peter, Lundberg Ingvar, Anderzén Ingrid, Lytsy Per, Fredriksson Kerstin, Rehfisch Pia, Helgesson Magnus, Gustafsson Magnus, Zaar Kajsa.
Aktivitetssättning – en väg till arbete? En systematisk litteraturoversikt. Arbets- och Miljömedicin, Uppsala Universitet; 2012-11. Se:
http://ammuppsala.se/sites/default/files/publikationer/westerholm_etal_aktivitetssattning_systematisk_litteraturoversikt201211.pdf (Ingår i: Försäkringskassan. Tio år med aktivitetssättning - en studie av situationen för unga med aktivitetssättning på grund av nedsatt arbetsförmåga. 2012-11-30. Dnr 06961-2011. Se:
http://ammuppsala.se/sites/default/files/publikationer/10_ar_med_aktersattning.pdf)

Aktuella projekt av utrednings-, utvecklings- och forskningskaraktär som bedrivits under 2012

Arbetsmiljö

- Lungpåverkan hos arbetare i hårdmetallindustri med koboltexponering
- Mätning av exponering för cytostatika på en cancervårdsavdelning
- Allergisjuksköterskors överkänslighetsbesvär och arbetsmiljö
- Flygpersonalens hälsa och miljö
- Flygpersonalens muskuloskeletala problem och stress
- Flamskyddsmedel i flygplan, exponeringsbedömningar i luft och blod.
- Fysiologiska och kognitiva effekter av arbete i syresänkt miljö
- Högenergilaserbehandlig av vibrationsorsakad vasospasm
- Bättre arbetssätt i kassan (BASIK)
- Metoder för bedömning av fysisk belastning i arbetet
- Muskuloskeletal hälsa bland skogsmaskinförare
- Metod för att minska exponeringen för helkroppsvibrationer vid skrotning för skogsmaskinförare (Rätt Metod-projektet)
- Synkron presentation av exponeringsdata och video (Wav-projektet)
- Pilotundersökning av nacke, axlar, armar och händer och exponeringsmätningar av vibrationer hos sanerare som exponerats för hand-arm-vibrationer i arbetet
- Cost-efficient design for assessing work-related biomechanical exposures
- Termografisk undersökning av vibrationsexponerade med ”vita fingrar”
- FAS-projekt för stödjande av FoU inom företagshälsovård (FHV.NU)
- Interventionsstudie med fysisk träning av lokalvårdare i Modum/Norge
- Arbete och hjärt-kärlsjuklighet
- Fokusgruppsintervjuer om upplevelser kring att flytta in i Psykiatrins hus på Akademiska sjukhuset
- Balanserad kommunikation – ett interventionsprojekt i offentlig sektor
- Överengagemang i arbetet, självskattad hälsa och sjukskrivning
- Hållbar arbetshälsa inom kommuner och landsting (HAKuL)
- Hälsa och framtid i offentlig sektor (HOFF)
- Friska verksamheter – en interventionsstudie i åtta kommuner
- Statussyndrom och hälsa

Miljömedicin

- Bidrar exponering för bisfenol-A till uppkomst av fetma och benskörhet?
- Exponering för och effekter av hormonstörande kemikalier, stabila organiska kemikalier och bisfenol A
- Prospective Investigation of the Vasculature in Uppsala Seniors (PIVUS)
- Könsskillnader och miljögifter
- Utredning av hälsoeffekter av perflourerade ämnen i dricksvattnet i Uppsala
- Effekter av lågdosstrålning. Uppföljning av cancer i Svealand och Norrland 25 år efter Tjernobylyolyckan
- Hästar i den fysiska samhällsplaneringen
- Användningen av spridningsmodeller för beräkning av luftspridning av hästallergen och lukt från hästanläggningar
- Hälsoeffekter av exponering för bioaerosoler i ladugårdar och djurstallar

Inomhusmiljö

- 3H-Hälsomässigt Hållbara hus
- 3HE-Energianvändning i flerbostadshus och dess effekter på upplevd inomhusmiljö och hälsa
- Astma och allergier i skolmiljö (EU- projekt SINPHONIE)
- Interventionsstudie med CO2-alarm i skolor (EU-projekt HESEINT)
- Inomhusmiljö och hälsa i äldreboenden (EU-projekt GERIE)
- Luftvägshälsa, en 10-årsuppföljning (EU-projekt RHINE-III)
- Generationsstudie inom ramen för ERCRH och RHINE (EU-projekt RHINESA)
- Multicenterstudie av astma och allergier hos förskolebarn i Kina (CCHH)
- Skolmiljö i Malaysia
- Mögel-DNA i inomhusmiljön, exponering och hälsoeffekter
- Hälsoeffekter av partiklar i inomhusmiljö
- "Sjuka" lägenheter och sjuka barn. Förbättras barnens hälsa när fukt- och mögelskador i miljonprogrammets lägenheter saneras?

Arbetslivsforskning

- En systematisk litteraturöversikt om aktivitetsersättning och vägen tillbaka till arbete
- Psykosociala riskfaktorer för ohälsa i arbetet (WOLF-programmet)
- Uppföljning av värnpliktiga som mönstrade 1969 beträffande sjuklighet, arbete och livsstil
- Migration, hälsa och arbete
- Arbetslöshet och hälsa hos unga invandrare och infödda
- Ekonomiska incitament för att förbättra arbetsmiljön bland småföretagare
- Att identifiera och främja attraktiva vårdarbetsplatser
- Hållbar rehab

- Rehabilitering, hinder och möjligheter
- Hälsa och produktivitet i Iransk industri och sjukvård

Folkhälsa

- Astma och depression
- Ländryggsbesvär i befolkningen
- Nackbesvär i befolkningen
- Psykosociala faktorer, astma, allergi och luftvägssymtom

Uppdrag inom landsting, universitet eller externt för medarbetare på AMM

- Ordförande i Arbetsmarknadsdepartementets arbetsmiljöpolitiska kunskapsråd
- Ledamot i socialdepartementets rehabiliteringsråd
- Styrelseledamot i nationellt center för arbetsmiljöforskning i Danmark
- Ledamot i institutionen för medicinska vetenskapers forskarutbildningsgrupp, Uppsala universitet
- Elektor vid Med/Farm fakultet, Uppsala universitet
- Styrelseledamot i Svenska Läkaresällskapet
- Expert i Pensionsåldersutredningen
- Medlem i nationellt försäkringsmedicinsk forum
- Medlem i ISFs medicinska råd
- Medlem i referensgruppen till "En enklare sjukskrivningsprocess"
- Medlem i referensgruppen för forskningsanslag i STINT
- Rådgivande expert till AFA försäkring
- Elektor till FAS valberedning och medlem i valberedningen 2012
- Samordnare för de arbets- och miljömedicinska klinikernas kvalitetsgruppsarbete
- Medlem i Vibnet, ett FAS-finansierat nätverk för forskning om vibrationsskador
- Medlem i nätverket för frågor kring ohälsa av elektromagnetiska fält
- Läkaresällskapets ledamot i styrgrupp om Jan Larssons regeringsuppdrag för vidareutveckling av metoder och instrument för bedömning av arbetsförmåga
- Ledamot i Uppsala Läns landstings kompetenscentrum för förebyggande hälsoarbete för barn
- Ledamot i Landstingets miljöråd
- Representant i Allergikommittén, Uppsala kommun
- Expert åt Socialstyrelsen i inomhusmiljöfrågor
- Styrelseledamot i SWESIAQ, Swedish Chapter of International Society of Indoor Air Quality and Climate
- Medlem av EU-kommissionens expertgrupp för "Indoor Air Quality"
- Styrelseledamot i Centrum för klinisk forskning i Dalarna
- Ledamot i Regionala forskningsrådet för Uppsala-Örebroregionen.
- Ledamot av ICOH's (International commission on occupational health) styrelse
- Medlem av ICOH styrelses redaktionsgrupp för slutlig revision av ICOH internationella yrkeskod för Occupational Health Professionals att utges under 2014
- Medlem av vetenskapligt råd (Conseil scientifique) knutet till organisationen för företagshälsovård CISME, (Association de Services interentreprises de la Santé au Travail), Frankrike
- Medlem i SBU's kommitté för värdering av arbetets betydelse för depression
- Styrelseledamot i Svensk Flyg- och Marinmedicinsk förening inom Svenska läkaresällskapet
- Två experter i ett regeringsuppdrag för vidareutveckling av metoder och instrument för bedömning av arbetsförmåga
- Flera av AMMs medarbetare är aktiva som granskare av forskningsansökningar i nationella och regionala forskningsråd och stiftelser.

Verksamhetsberättelse 2012

ArbetsRehab – kompetenscentrum för arbetslivsinriktad rehabilitering

Innehållsförteckning

ArbetsRehab – kompetenscentrum för arbetslivsinriktad rehabilitering	3
1. Verksamhetens inriktning	4
2. Anställda	4
3. Ekonomi	5
4. Vår verksamhet	6
5. Undervisning, information och fortbildning	10
6. Uppdrag inom landsting, universitet eller externt för medarbetare på ArbetsRehab	10

ArbetsRehab – kompetenscentrum för arbetslivsinriktad rehabilitering

Hälso- och sjukvårdsstyrelsen tog 2011 beslut om att bilda ett permanent Kompetenscentrum inom området Arbetslivsinriktad Rehabilitering - ArbetsRehab. Centrat är fr.o.m. oktober 2011 organisatoriskt placerat som en avdelning vid Arbets- och miljömedicin i Uppsala (AMM). Centrat har vuxit fram och utvecklats från den projektverksamhet som under flera år bedrivits vid Centrum för miljörelaterad ohälsa och stress (CEOS). ArbetsRehab har egen avdelningschef, egen budget och ett eget resultatansvar.

Arbetsrehab's uppdrag är att vidareutveckla arbetsmetoder och samverkansformer mellan medicinska, psykologiska och sociala insatser som underlättar återgång i arbete och minskar det hälsorelaterade utanförskapet för patienter med psykisk ohälsa och smärta.

Verksamheten har en nära samverkan med andra enheter vid Akademiska sjukhuset, Uppsala Universitet, organisationer såsom Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen Kommunerna i Uppsala Län och Samordningsförbundet i Uppsala Län.

Här finns vi:

Besök: Ulleråkersvägen 40, Uppsala

Post: ArbetsRehab

Akademiska sjukhuset

751 85 Uppsala

Telefon: 018-611 91 30

E-post: arbetsrehab@akademiska.se

Hemsida: www.arbetsrehabuppsala.se

1. Verksamhetens inriktning

ArbetsRehabs övergripande uppdrag är att utgöra ett kompetenscentrum inom arbetslivsinriktad rehabilitering.

ArbetsRehab arbetar med;

- att vidareutveckla arbetsmetoder och samverkansformer som underlättar återgång i arbete och minskar det hälsorelaterade utanförskapet för patienter/personer med psykisk ohälsa och smärta.
- att samverka och vara landstingets aktiva part i den arbetslivsinriktade rehabiliteringen i samordning med kommunerna i länet, Arbetsförmedling och Försäkringskassa. Uppsala Universitet är också en viktig samarbetspartner.
- utvärdera och kvalitetssäkra metoder för arbetslivsinriktad rehabilitering
- att vara behjälplig vid implementering av metoder till främst första linjens ordinarie vård
- att fungera som konsult och kunskapsbärare/utbildare.

Vår Vision

ArbetsRehab skall vara ett tydligt och permanent kompetenscentrum för arbetslivsinriktad rehabilitering, på lokal, regional och nationell nivå. Vår värdegrund för arbetet bygger på **kompetens, kommunikation och långsiktighet**.

2. Anställda

Inom Verksamheten har under året totalt 17 personer varit anställda (några på deltid). Sjukfrånvaron har varit låg och inga fall av långtidsfrånvaro har förekommit. Under året har ett par personer avslutat sin anställning i projekt samtidigt som vi rekryterat in nya medarbetare.

Personalgruppen vid kompetenscentrat består av läkare, psykologer, arbetsterapeut, sjukgymnast, beteendevetare och administrativ personal. Flertalet av personalen vid centrat har kompetens inom kognitiv beteendeterapi och Acceptance and Commitment Therapy (ACT). Handläggare från både Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan samt kurator från Kommunen i Uppsala län ingår som naturliga partners i de projekt som Kompetenscentrat bedriver.

Tabell 1. Personal under 2012

Funktion	Antal	Kommentarer
Psykolog	5	100%
PTP-psykolog	1	100%
Läkare	2	30%, 50%
Arbetssterapeut	1	100%
Sjukgymnast	1	75%
Forskningsassistent	2	100% resp. 80%
Ekonom	1	20%
Forskare	1	50%
Sekreterare	1	75%
Avdelningschef	1	100%
Socionom	1	10%

Alla medarbetare har under året erbjudits handledning i ACT och teamsamverkan.

3. Ekonomi

Arbetsrehab:s finansiering kommer från den satsning som Hälso- och sjukvårdsstyrelsen gjorde 2011, totalt 5 miljoner under tre år. Dessa fördelas enligt; 3 miljoner från sjukskrivningsmiljarden, 1 miljon från rehabiliteringsgarantin samt 1 miljon via anslag från Psykiatridivisionen.

Utöver denna finansiering så har ArbetsRehab fått externa projektmedel/anslag från Samordningsförbundet i Uppsala Län, Försäkringskassan i Stockholm och forskningsfonden Rehsam.

Tabell 2. Budget och utfall 2012

Budget Arbetsrehab 2012	
Budget 5 000 000	
Ansvar 18601	
Kostnader	
Lön	3 811 486
Hyra	400 000
Utbildning	120 000
Flytt	70 000
Resor	30 000
Inventarier	60 200
Städ	144 000
Tele	25 200
Övrigt	49 000
Totalt 4 709 886	

Budget har under året varit i balans. Resultatrapport bifogas som bilaga 1.

4. Vår verksamhet

Utveckling och forskning är en integrerad del av den dagliga verksamheten. De projekt som bedrivs är väl designade till sin struktur och har ett vetenskapligt upplägg. Den kunskap och de resultat som genereras ska föras ut, publiceras och komma landstingets ordinarie verksamhet till del. ArbetsRehab är liksom Arbets- och miljömedicin knutet såväl till Akademiska sjukhuset som till Uppsala Universitet med integrering mellan de två uppdragen.

ArbetsRehab bidrar till att utforma evidensbaserad behandling /rehabilitering när det gäller arbetslivsinriktad rehabilitering; ta fram manualer inom området som kvalitetssäkras samt utvärderas för riktade målgrupper. Arbetet ska bedrivas i team samt med kontinuerligt deltagande av representanter från kommun, Arbetsförmedling och Försäkringskassa.

Klinisk verksamhet

Vid ArbetsRehab har under året enbart bedrivits en projektverksamhet som dock innefattat en stor genomströmning av patienter som alla varit deltagare i något av de projekt som redovisas nedan. Under 2012 hade ArbetsRehab 1071 patientbesök (både

nybesök samt återbesök). Patienterna har träffat psykolog, sjukgymnast, arbetsterapeut, läkare samt kurator/socionom. Verksamheten har även inkluderat ett flertal besök samt där handläggare från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen samt arbetsgivare medverkat.

Under året har en pilotverksamhet byggts upp i samverkan med smärtrehabiliteringen vid Akademiska sjukhuset. ArbetsRehab tar emot patienter på remiss som genomgått "Smärtans" rehabiliteringsprogram och där man ser att patienten ännu inte är färdig för att själv ta steget ut i arbetslivet. Här har vi från ArbetsRehab tagit fram ett behandlingsprogram som vi utvärderar tillsammans med Smärtrehab.

ArbetsRehab har även påbörjat ett samarbete med Primärvården i länet för att vara ett stöd i deras arbetslivsinriktad rehabilitering av patienter som står långt ifrån arbetsmarknaden. Detta arbete kommer att intensifieras och hitta former under 2013.

Personal vid ArbetsRehab (sjukgymnast och Arbetsterapeut) har under året varit behjälpliga AMM i deras uppdrag från Försäkringskassan att göra så kallad Teambaserade Medicinska Utredningar (TMU).

Arbetet med att utvärdera och kvalitetssäkra metoder och samverkansformer för arbetslivsinriktad rehabilitering som underlättar återgång i arbete och minskar det hälsorelaterade utanförskapet för patienter/personer med psykisk ohälsa och smärta pågår kontinuerligt i de projekt som beskrivs nedan.

Nedan följer en kort beskrivning av de aktuella projekt/uppdrag som bedrivs och har bedrivits inom verksamheten under 2012

VITALIS 1 - tillbaka till livet och tillbaka till arbete.

Projektet Vitalis är ett samverkansprojekt mellan Landstinget/Arbetsrehab, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och länets kommuner. Projektet Vitalis inleddes 2010 och finansierades av Socialdepartementets centralt utlysta medel för att minska kvinnors ohälsa samt med medel från Samordningsförbundet i Uppsala län.

Syftet med studien var att utvärdera och jämföra effekten av en unimodal och en multimodal intervention i kombination med insatser från Arbetsförmedlingen, samt med enbart insatser från Arbetsförmedlingen, gällande antal sjukdagar samt återgång i arbete eller arbetsrehabilitering. Studien är en randomiserad kontrollerad studie (RCT) med upprepade mätningar. 314 kvinnor med psykisk ohälsa och/eller smärtproblematik med långvarig sjukskrivning i Uppsala län har randomiserats till en av tre betingelser:

ACT: Deltagaren har träffat psykolog för bedömning och erbjuds psykoterapi baserad på Acceptance and Commitment therapy (ACT).

TEAM: Deltagaren har träffat läkare, psykolog, socionom och arbetsterapeut som tillsammans bedömt behovet av ytterligare medicinsk rehabilitering. En individuell behandlingsplan togs fram och som innehöll insatser från en eller flera specialister i teamet.

Kontrollgrupp: Deltagaren följde den vanliga gången på Arbetsförmedlingen (treatment as usual).

VITALIS 2

Projektet finansierades fullt ut av Samordningsförbundet och var en förlängning av Vitalis 1 - baserat på erfarenheter från Vitalis 1 gjordes metoddelen om samt att män kunde inkluderas i studien. 121 personer, kvinnor och män, med psykisk ohälsa och/eller smärtproblematik med långvarig sjukskrivning i Uppsala län randomiserades till en av två betingelser:

Interventionsgrupp: Deltagaren träffade läkare och psykolog för bedömning. Därefter gjordes en individuell behandlingsplan kunde ingå.

Kontrollgrupp: Deltagaren följede den vanliga gången på Arbetsförmedlingen.

Liksom i Vitalis 1 deltog alla deltagare i Arbetsförmedlingens introduktionsprogram för Arbetslivsintroduktion.

Båda projekten fick via forskningsfonden Rehsam 2.3 miljoner kr i forskningsmedel för att vetenskapligt utvärdera projekten samt även kunna genomföra en ett och två års uppföljning. Under året har data sammanställts samt manus för artiklar tagits fram.

Grön Rehabilitering

Projektet syftar till att förbereda kvinnor och män inför arbetslivsinriktad rehabilitering. Projektet vänder sig till sjukskrivna personer som har minst åtta månader kvar innan sjukskrivningen upphör. Personerna deltar under åtta veckors i ett naturnära program, där vistelse i skog och mark är ett viktigt inslag. Aktiviteterna utformas så långt det är möjligt efter deltagarnas förmågor och önskemål. Fokus ligger på deltagarnas egna kompetenser, och att deras tidigare erfarenheter/kunskaper tas tillvara. Två psykologer anställda vid ArbetsRehab ansvarar för en bedömning av deltagarna inför projektstart samt att de håller i en individuell behandling med deltagare - en behandling som kan fortsätta även efter att de åtta veckorna i Grön Rehab är avslutade. De handleder även övrig personal i projektet. Arbetsförmedlingen är projektägare och det är Samordningsförbundet i Uppsala Län som finansierar projektet och det är ett samarbete med Landstinget i Uppsala län, Försäkringskassan och Skogsstyrelsen. Projektet utvärderas via ArbetsRehabs koppling till Uppsala Universitet.

STIG - ett projekt i Heby kommun

Projektet STIG finansieras av Samordningsförbundet i Uppsala län. Målgruppen är unga vuxna i åldern 18 – 29 år som har svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. De har under minst 6 månaders varit bidragsberoende eller riskerar att hamna i en längre tids bidragsberoende. Målgruppen har ofta en komplex problematik och behov av att myndigheter och organisationer samverkar och erbjuder en individuellt anpassad insats. Målsättningen med projektet är främst att deltagaren ska uppleva en förbättrad hälsa, uppnå självförsörjning och minska behov av insatser hos deltagande myndighet. Arbetssättet är individuell kartläggning, coaching och att de ska erbjudas en lämplig praktikplats. Ett annat mål för projektet är att stärka samarbetet på lång sikt. mellan samverkanspartnerna Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, vården och kommune.

ArbetsRehab kompletterar det tvärprofessionella teamet samt styrgruppen med psykologkompetens som både arbetar med behandling samt handledning.

Växthuset – ett projekt i Älvkarleby kommun

Projektet vänder sig till ungdomar mellan 20-30 år som står utanför arbetsmarknaden. Arbetsförmedling, Försäkringskassa, Landsting och Älvkarleby kommun samverkar för att ge individerna ett aktivt stöd. Stödet kan vara i form av t ex orienteringskurser, samhällsinformation, friskvård och matlagning. Projektet finansieras av Samordningsförbundet.

ArbetsRehab har under 2012 genomfört en utbildningsinsats i ACT till personalen vid Växthuset samt bidrar med psykologkontakt en dag/veckan. Psykologen arbetar både med behandling till deltagare men ger även handledning till personalen.

Sara – ett projekt i Enköping

Projekt SARA har pågått sedan slutet av 2009. Man arbetar i en samverkansmodell där representanter för alla myndigheter sitter i samma lokaler. Arbetssättet är inriktat på individuellt stöd till deltagarna. Målgruppen är personer som är 20 - 50 år, och som riskerar att hamna eller redan står långt ifrån arbetsmarknaden och dessutom har en sammansatt problematik. Samordningsförbundet i Uppsala Län stöder projektet. ArbetsRehab finansierar en kurator i projektet.

Dirigo och UmiA

Båda dessa projekt är projekt som finansieras via Europeiska Socialfonden och ägs av Försäkringskassan i Stockholm. Huvudsyftena med projekten är att öka samsynen kring den sjukskrivna personen, finna samverkansformer och metoder hos medverkande aktörer för att bidra till att fler personer kommer ut i arbete. Arbetsmetoderna för samverkan är i ett senare skede tänkta att implementeras i linjeorganisationen. Projekten vänder sig främst till personer med aktivitetsersättning samt personer som varit sjukskrivna mer än 180 dagar. Insatserna utgår ifrån individens behov och önskemål och syftar till att öka deltagarnas förutsättningar till arbete/studier. Projekten utvärderas av ArbetsRehab/Uppsala Universitet i samarbete med Linköpings Universitet. Studierna har lagts upp som randomiserade, kontrollerade studier och utvärderingen görs både kvantitativt, kvalitativt samt via en processutvärdering.

Litteraturoversikt - Aktivitetsstöd

I samarbete med forskare vid Arbets- och miljö medicin, (AMM) har under året genomförts på uppdrag av regeringen en litteraturgenomgång av den vetenskapliga litteratur som finns inom området ”åtgärder för personer med aktivitetsstöd”. Syftet med studien var att identifiera åtgärder som syftar till att förbättra individens hälsa eller på annat sätt förbättrar individens möjligheter att leva ett bättre liv med särskild betoning av individens möjligheter att tillvarata sin rätt att delta i samhällsaktiviteter i så full grad som hennes /hans medicinska begränsningar tillåter.

GodA - God arbetsmiljö och frisk arbetsplats

I samarbete med Högskolan i Gävle testas en modell som sammankopplar arbetsmiljö och anställdas välbefinnande och företagsutveckling. Projektet finansieras av forskningsfonden AFA.

5. Undervisning, information och fortbildning

Grundutbildningar

ArbetsRehab har deltagit i utbildningen på Masterutbildningen i Folkhälsovetenskap vid universitetet. Delkursen i Folkhälsovetenskap "Hälsofrämjande ledarskap" (15 Hkp) ansvarar medarbetare vid ArbetsRehab för. Medarbetare vid ArbetsRehab deltar i programmet Folkhälsovetenskap vid Högskolan i Gävle.

Kurser/vidareutbildning för yrkesverksamma

Arbetsrehab har tagit fram en utbildning i ACT (Acceptance Commitment Therapy) som getts till medarbetare i olika projekt inom FK och AF.

Ett viktigt inslag i vår kontakt med omvärlden, våra samarbetspartners och deltagare/patienter är vår hemsida, www.arbetsrehabuppsala.se

6. Uppdrag inom landsting, universitet eller externt för medarbetare på ArbetsRehab

Ledamot i styrgruppen Svenska nätverket för stressforskning

Flera av ArbetsRehabs medarbetare finns med i nätverket för Smärtrehabilitering vid Akademiska sjukhuset.

Medverkat som granskare av forskningsansökningar i nationella och regionala forskningsråd.

Fyra studenter har haft sin huvud- eller bihandledning av sina C- och D-uppsatser under året.

Medarbetare är styrelseledamot i projekt hos Samordningsförbundet.

Flera av ArbetsRehabs medarbetare har medverkat med posters vid den nationella Stressforskningskonferensen i Linköping i maj 2012.

Medarbetare presenterade forskningsresultat vid nordisk konferens om arbetslivsinriktad rehabilitering i Grenå, Danmark

Två medarbetare har gått TMU-utbildning

Medarbetare har deltagit som föredragshållare vid en Nordisk ACT-konferens i Stockholm

Två psykologer presenterade en poster och höll i en workshop vid en internationell ACT-konferens i Washington.

Medarbetare presenterade resultat av projekt VITALIS vid REHSAM-konferens i Stockholm.

Den 12 oktober 2012 anordnade ArbetsRehab en konferens på temat kvinnors hälsa. *(Konferensen var välbesökt och 120 personer var anmälda till konferensen).*

Projekt GrönRehab har haft sitt halvtidsseminarium

En medarbetare har under hösten gått en steg 2-utbildning i KBT.

Medarbetare har varit på studiebesök i Alnarp, Lund och vid Stressforskningsinstitutet, Stockholms Universitet.

Medarbetare har gått utbildning i Besched

Utöver ovan aktiviteter så har medarbetare vid ArbetsRehab medverkat vid ett flertal seminarier och konferenser som både åhörare/kursdeltagare samt som föreläsare. Teamt har varit sjukskrivningsproblematik, arbetslivsinriktad rehabilitering, psykisk ohälsa och förändringar i socialförsäkringen.